

Succes!

Rekenen

2F R3

Voor jezelf beginnen

Dit boekje gaat over het starten van
een eigen bedrijf.

Taal voor
het Leven

2F R3

Katern niveau 2F, *Voor jezelf beginnen*

Dit boekje is onderdeel van de methode Succes!

Met dit boekje kun je oefenen met rekenen.

De niveaus van dit boekje voor taal en rekenen zijn:

- Taal: 1F
- Rekenen: 2F

Rekendoelen:

Op niveau 2F reken je in situaties die je je kunt voorstellen.

Je rekent zelfstandig met weinig hulp.

Je oefent met:

- Rekenen met geld
- Rekenen met procenten, onder andere met btw
- Rekenen met verhoudingen
- Aflezen van kaarten en plattegronden
- Werken met schaal, maten en afstanden
- Berekenen van oppervlakte

Achterin dit boekje staat een instructie voor de begeleider om vooraf door te nemen. Daarin staan algemene aanwijzingen en aanwijzingen bij sommige opdrachten.

VOORUITKIJKEN

Bespreek de afbeeldingen.

- Ken jij iemand met een eigen bedrijf?
- Wat doet hij of zij?
- Zou jij voor jezelf willen beginnen?
- Wat lijkt je leuk om te doen?

In dit boekje staan de volgende onderwerpen:

☐	1 Een plan maken	p. 4
☐	2 Materialen aanschaffen	p. 7
☐	3 Naar je klanten toe	p. 11
☐	4 Je tarief bepalen	p. 14
☐	5 Een offerte en een factuur maken	p. 19

Welke onderwerpen vind je interessant?
Kruis deze aan.

1. EEN PLAN MAKEN

OPDRACHT 1

In dit boekje lees je de verhalen van Ruud, Katy en Wanda.

Ze gaan alle drie voor zichzelf beginnen.

- Lees de teksten hieronder. Welk verhaal past het beste bij jou?
- Wat is jouw verhaal? Schrijf je eigen verhaal hieronder op.

Ruud is 54 jaar en woont in Rotterdam.
Hij werkt 2 dagen per week op de administratie van een verzekering.
Ruud houdt erg van koken en vindt het leuk om lekkere hapjes te maken.
Hij begint een bedrijfje om lekkere hapjes te verzorgen bij feesten.
Hij wil daarmee een deel van zijn loon verdienen.

Katy is 35 jaar en heeft een man en twee kinderen van 4 en 9 jaar.
Katy maakt veel kleding zelf, vooral voor haar kinderen.
Haar jongste kind gaat nu ook naar school.
Ze heeft nu weer meer tijd en ze wil nu graag wat extra geld verdienen.
Daarom gaat ze kleding maken voor anderen.

Wanda is 45 jaar en woont in Oss.
Ze is schilder.
Ze heeft ruim 20 jaar ervaring en heeft altijd voor een baas gewerkt.
Nu vindt ze het tijd om voor zichzelf te beginnen.
Ze denkt dat ze met een eigen schildersbedrijf prima haar brood kan verdienen.

Foto of
tekening

Schrijf je eigen verhaal

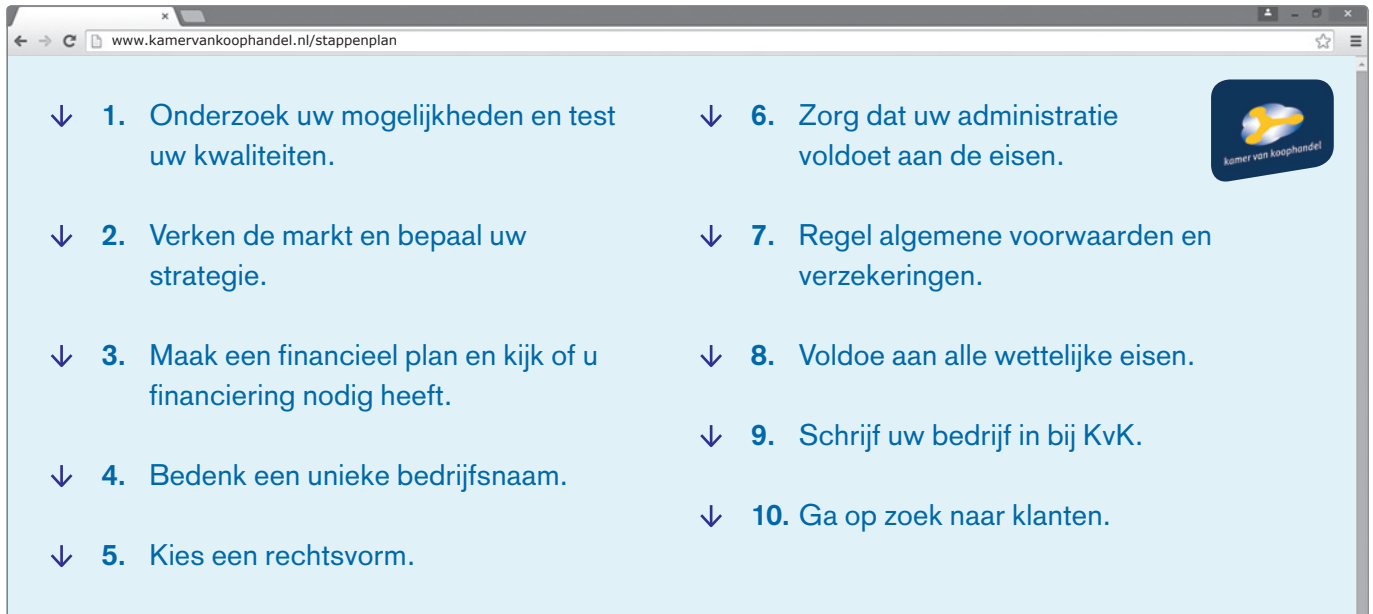

OPDRACHT 2

Op de website van de Kamer van Koophandel (KvK) staat een stappenplan met 10 stappen om een eigen bedrijf te beginnen.

- Bekijk het stappenplan en bespreek het samen.

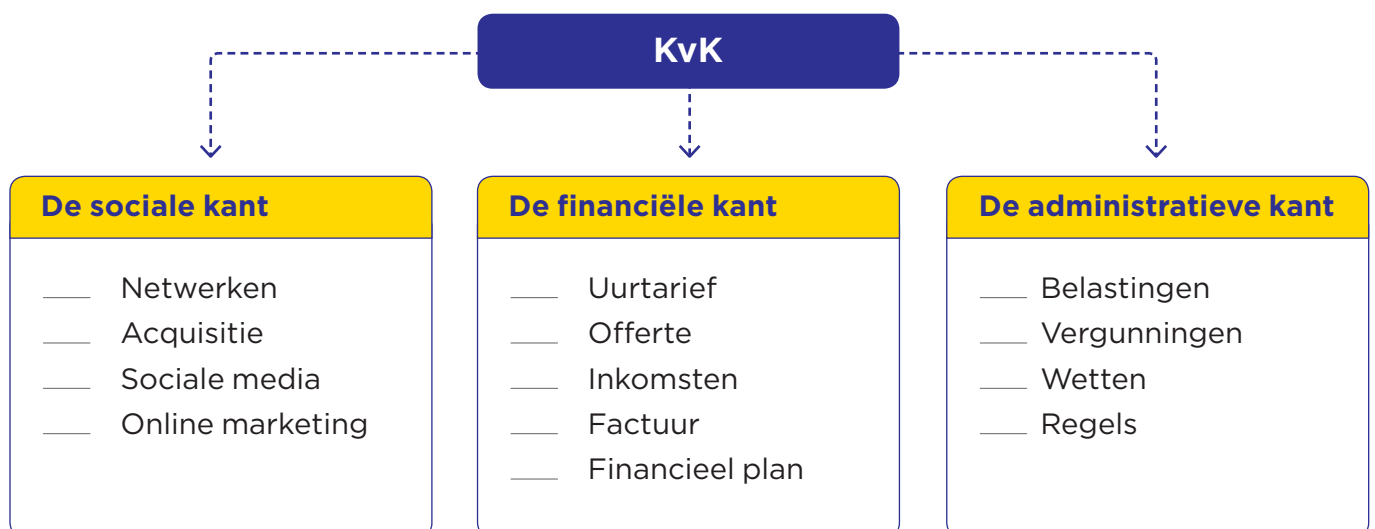
The screenshot shows a browser window with the URL www.kamervankoophandel.nl/stappenplan. The page contains a 10-step plan to start a business, with a logo for the Kamer van Koophandel in the top right corner.

1. Onderzoek uw mogelijkheden en test uw kwaliteiten.
2. Verken de markt en bepaal uw strategie.
3. Maak een financieel plan en kijk of u financiering nodig heeft.
4. Bedenk een unieke bedrijfsnaam.
5. Kies een rechtsvorm.
6. Zorg dat uw administratie voldoet aan de eisen.
7. Regel algemene voorwaarden en verzekeringen.
8. Voldoe aan alle wettelijke eisen.
9. Schrijf uw bedrijf in bij KvK.
10. Ga op zoek naar klanten.

- Welke stappen lijken je niet zo moeilijk en welke lijken je moeilijker?
- Bij welke stappen heb je meer informatie nodig? Hoe kun je aan die informatie komen?
- Bij welke stappen moet je kunnen rekenen? _____
- Met welke stap kun je beginnen? _____

OPDRACHT 3

Hieronder zie je een schema van de Kamer van Koophandel (KvK). Het hoort bij de tien stappen. Ken je alle woorden? Bespreek het schema samen.

- Waar passen de tien stappen bij? Bespreek dit samen.
- Zet de nummers 1 tot en met 10 in het schema op de goede plek.

OPDRACHT 4

Ruud wil over drie maanden zijn eigen bedrijf starten. Hij gaat hapjes voor feesten verzorgen. Hij heeft al een paar van de tien stappen gezet. Hij maakt een plan voor de rest van de stappen.

- Wat moet Ruud allemaal doen?

- In welke volgorde kan hij dit het beste doen?

- Hoeveel weken heeft hij? _____ Vind je dat veel?
- Zet de 10 stappen in de tabel en noteer begin, eind en duur.

Activiteit	Start in	Klaar in	Duur
Uitzoeken wat ik kan (stap 1)	Al gedaan		
Rechtsvorm kiezen (stap 5)	Gekozen voor eenmanszaak		
Naam bedenken voor bedrijf	Week 1	Week 1	1 dag

OPDRACHT 5

In Nederland zijn ongeveer 1,5 miljoen mensen die een eigen bedrijf hebben, maar geen personeel.

Dat heet: een zzp'er, een zelfstandige zonder personeel.

Voor ruim 900 duizend zzp'ers is dit werk de belangrijkste bron van inkomsten.

Ruim 6 op de 10 zzp'ers is man.

- Hoeveel vrouwelijke zzp'ers zijn er ongeveer in Nederland? _____
- Voor hoeveel procent van de zzp'ers is dit werk de belangrijkste bron van inkomsten?
_____
- Is dat ook zo voor Katy, Ruud en Wanda? Bespreek het samen.

2. MATERIALEN AANSCHAFFEN

OPDRACHT 6

Ruud koopt bakken om de hapjes warm te houden.

- Bespreek de afbeelding en vergelijk de twee bakken: wat is hetzelfde, wat is anders?
- Op welke bak krijg je de hoogste korting?

-
- Hoeveel procent is die korting ongeveer?
-

Warmhoudbak
1/1 GN - XXL - aanbieding
620 x 350 x (H) 310mm
9 liter

~~38,-~~ **30,-**

Warmhoudbak
1/2 GN
385 x 295 x (H) 310mm
4,5 liter

~~42,-~~ **33,-**

Ruud kiest de grootste bak.

Als hij 3 bakken koopt krijgt hij nog eens 30% extra korting op de totale prijs.

- Welk advies geef je Ruud: 2 bakken kopen of 3 bakken? Leg je antwoord uit.

OPDRACHT 7

In de bakken passen kleinere 'binnenbakken' in verschillende maten.

Ruud wil graag een paar van die kleine binnenbakken, waarin hij verschillende soorten hapjes kan warmhouden.

- Bespreek de afbeelding. Wat betekenen de getallen in de binnenbakken?

De grote bakken die Ruud heeft uitgezocht hebben de maat 1/1.

- Ruud wil graag een combinatie van één 2/4 binnenbak met een aantal 1/6 bakken. Hoeveel 1/6 bakken heeft hij dan nodig?

-
- Welke andere combinaties van binnenbakken lijken jou handig voor Ruud?
-
-

2/1
650 x 530 mm

1/1
530 x 325 mm

1/2
325 x 265 mm

1/3
325 x 354 mm

2/3
325 x 354 mm

1/3
325 x 176 mm

1/6
176 x 162 mm

1/9
176 x 108 mm

1/4
265 x 162 mm

2/4
530 x 162 mm

OPDRACHT 8

Ruud koopt kleine bakjes om hapjes in te serveren.

- Bekijk de drie soorten bakjes en bespreek samen de verschillen.

 <p>Palmland bakje Ovaal 22 x 12,5 x 6 cm inhoud: 20 stuks</p> <p style="background-color: green; color: white; padding: 2px 5px; display: inline-block;">11,34</p>	 <p>Palmland bakje Boot 23,5 x 12,5 x 4,2 cm inhoud: 25 stuks</p> <p style="background-color: green; color: white; padding: 2px 5px; display: inline-block;">13,65</p>	 <p>Palmland bakje Kheops 16 x 16 x 4,5 cm inhoud: 25 stuks</p> <p style="background-color: green; color: white; padding: 2px 5px; display: inline-block;">6,85</p>
--	---	--

Ruud vergelijkt de prijzen van de bakjes Ovaal en Boot.

- Welk van deze twee bakjes is naar verhouding het voordeligst?

OPDRACHT 9 | Naar verhouding vergelijken: zo doen zij het

Lees hier hoe Ruud en Sonia naar verhouding vergelijken:

Ruud:

Ik vergelijk de prijs per 100 bakjes.

Voor Ovaal doe ik dan €11,34 keer 5 dat is ruim €55 euro.

Voor Boot doe ik 4 keer €13,65.

Eerst neem ik het dubbele dat is ongeveer €27,- dan weer keer 2.

Dan kom ik op ruim €54,-.

Het maakt niet veel uit. Maar Boot is iets voordeliger.

Sonya:

Ik reken met de rekenmachine precies uit hoeveel 1 bakje kost.

Voor Ovaal bereken ik $€11,34 : 20 = €0,567$ en voor Boot $€13,65 : 25 = €0,546$.

Dus Boot is iets voordeliger.

Staat jouw manier er ook bij? Wat deed jij hetzelfde?

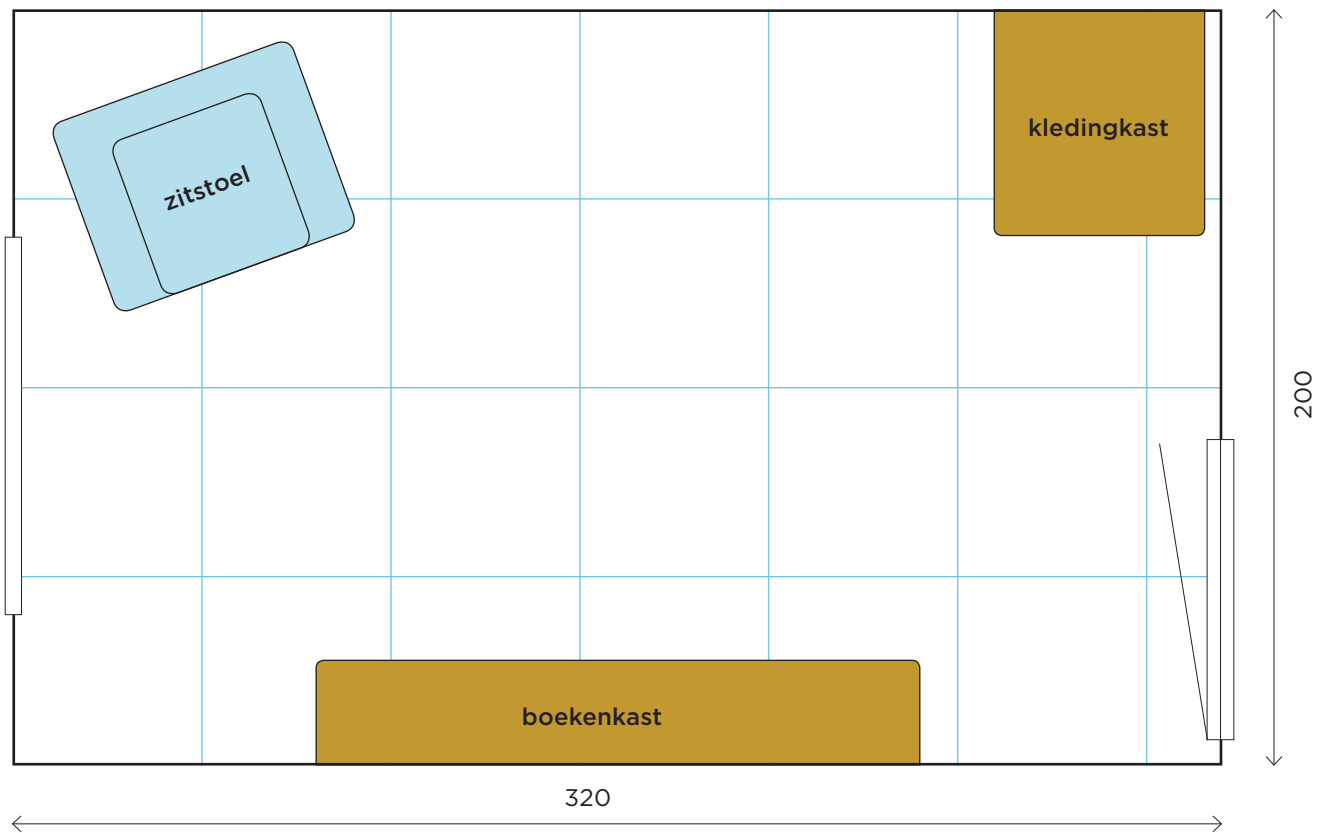
Wat deed je anders?

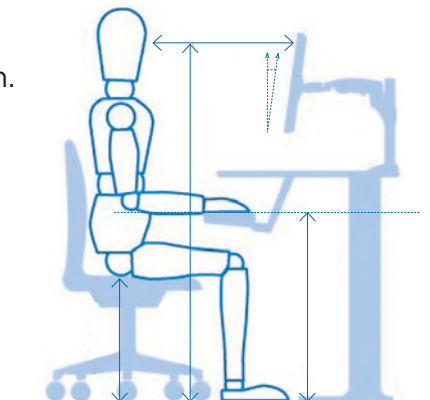
OPDRACHT 10

Katy maakt van een kamer een naaiatelier. Een naaimachine heeft ze al. Ze heeft nog een stoel, een werktafel en een grote spiegel nodig.

- Bekijk de plattegrond van haar werkkamer.
Waar zou je de nieuwe meubels kunnen neerzetten?

- Zoek op internet naar een grote spiegel voor Katy.
Let op de maat, de prijs en de manier van ophangen/neerzetten.

OPDRACHT 11

Katy weet dat het belangrijk is om goed achter de naaimachine te zitten. Ze zoekt informatie op over een goede zithouding.

- Bekijk de afbeelding. Welke afmetingen zijn belangrijk?

Katy vindt ook een tabel met hoogtes. Bekijk de tabel.

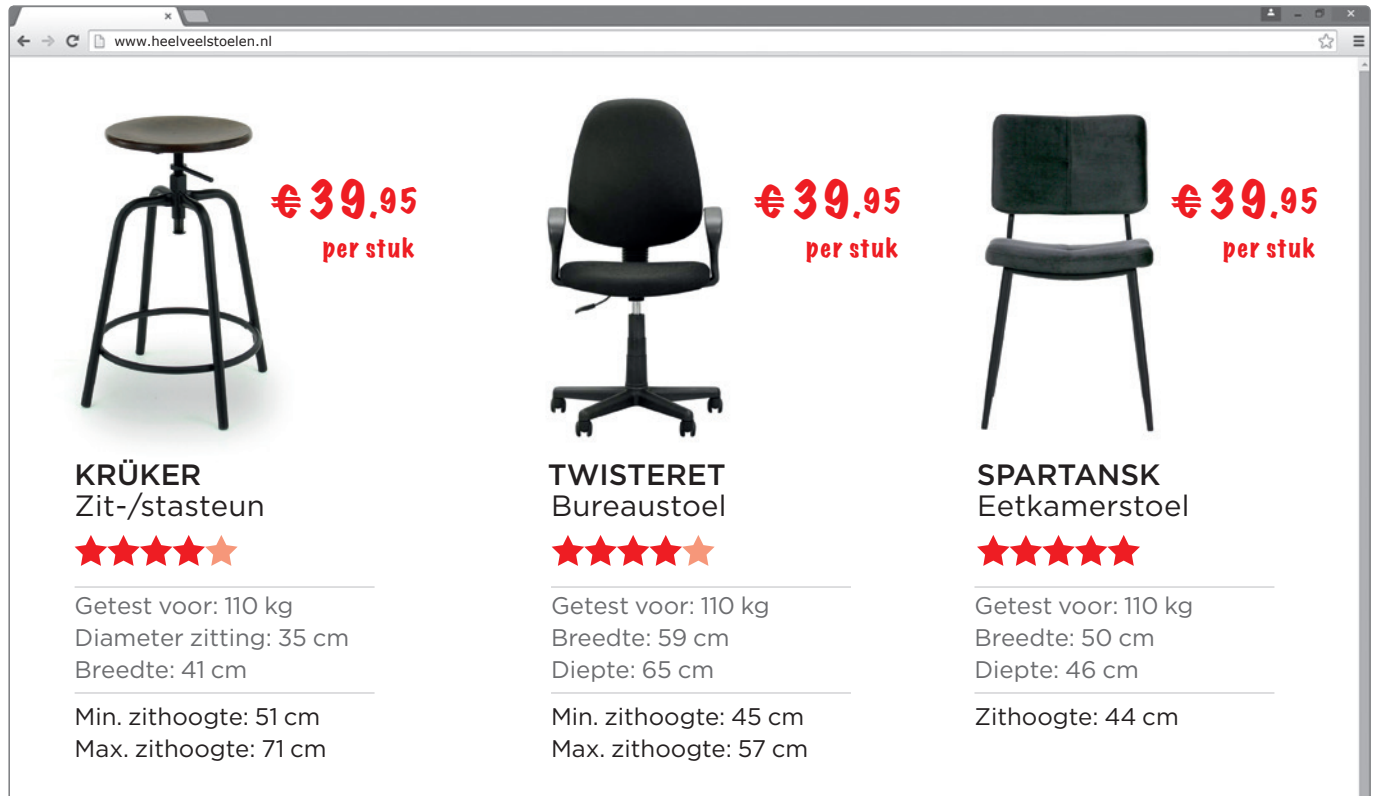
Lichaamslengte (cm)	145	150	155	160	165	170	175	180	185	190	195	200
Stoelzitting hoogte	39	40,5	42	43	44,5	46	47	48,5	50	51	52,5	54
Werkblad hoogte	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80

- Katy is 1,72 m lang. Wat is voor haar de goede hoogte voor de stoelzitting? _____
En voor het werkblad? _____

OPDRACHT 12

Katy vindt op internet drie verschillende stoelen die even duur zijn.

- Bekijk de afbeelding en bespreek de verschillen tussen de stoelen.
- Welke stoel heeft de grootste zitting?

The screenshot shows a website with three chairs for sale, each priced at €39.95 per piece. The chairs are: KRÜKER (a stool), TWISTERET (an office chair), and SPARTANSK (a dining chair). Each chair has a 5-star rating and is tested for 110 kg. The dimensions for each chair are provided below the name and rating.

Model	Type	Price	Rating	Tested for	Dimensions	Height
KRÜKER	Zit-/stasteun	€39.95	★★★★★	110 kg	Diameter zitting: 35 cm Breedte: 41 cm	Min. zithoogte: 51 cm Max. zithoogte: 71 cm
TWISTERET	Bureaustoel	€39.95	★★★★★	110 kg	Breedte: 59 cm Diepte: 65 cm	Min. zithoogte: 45 cm Max. zithoogte: 57 cm
SPARTANSK	Eetkamerstoel	€39.95	★★★★★	110 kg	Breedte: 50 cm Diepte: 46 cm	Zithoogte: 44 cm

- Vergelijk de afmetingen van jouw stoel met die van de drie stoelen.

- Waar moet Katy allemaal op letten als ze een stoel kiest?
Bespreek het samen.

- Welke stoel kan Katy het beste kopen?
Leg je antwoord uit.

OPDRACHT 13

Katy koopt een zit/sta bureau van 120 x 80 cm.

De hoogte is verstelbaar van 65 - 120 cm.

- Teken het bureau en één van de drie stoelen in de plattegrond van de werkkamer op pagina 9.
Je kan de andere meubels verplaatsen.
- Teken ook de grote spiegel op een handige plek.

3. NAAR JE KLANTEN TOE

OPDRACHT 14

Wanda is schilder en moet dus naar haar klanten toe.

Wanda woont in Oss. Ze wil maximaal 30 kilometer rijden naar een schilderklus.

- Bekijk de kaart.

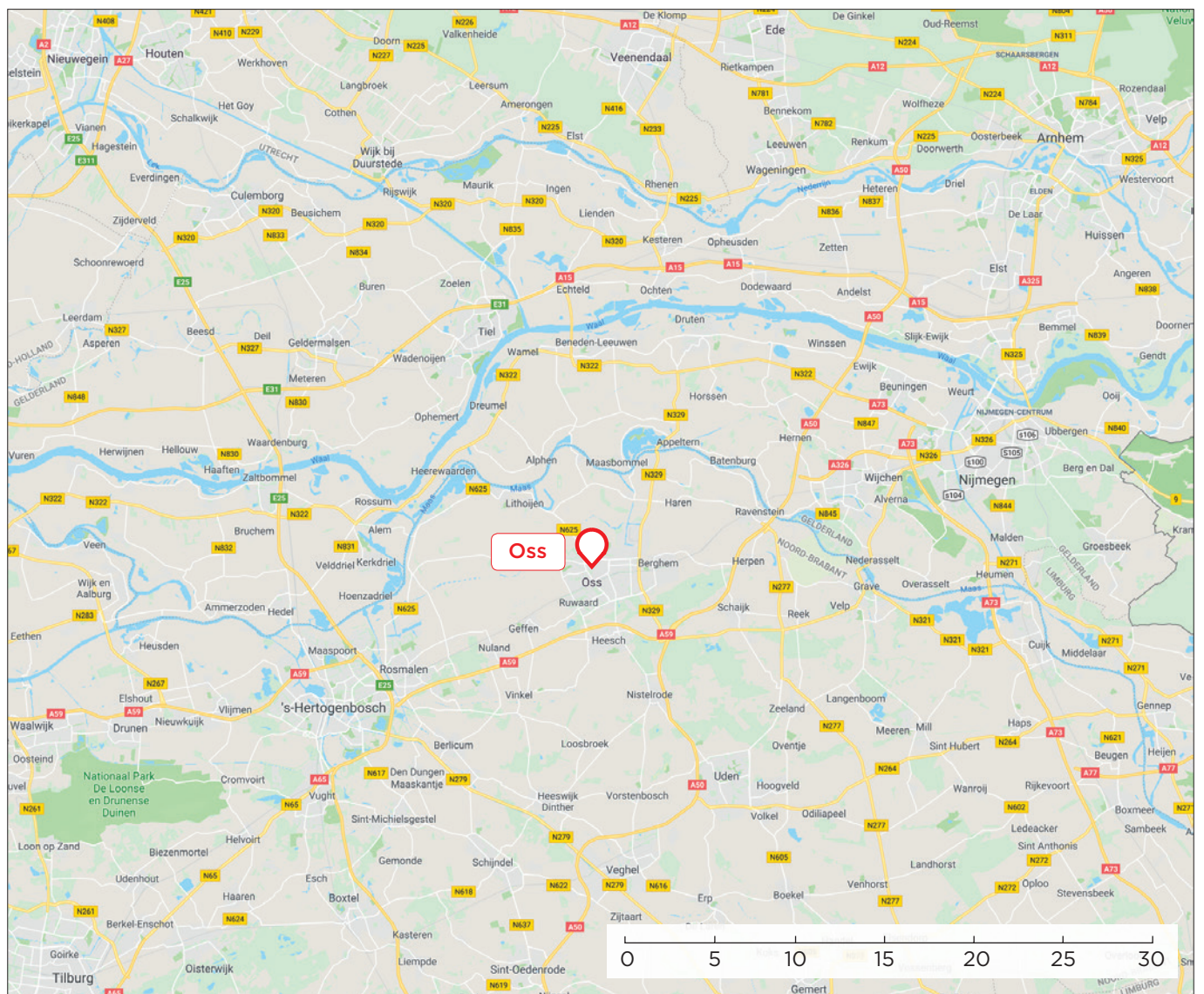
Zoek drie plaatsen waar Wanda kan werken.

Schat de afstand van Oss naar elk van die drie plaatsen.

Plaats 1: _____ afstand van Oss _____

Plaats 2: _____ afstand van Oss _____

Plaats 3: _____ afstand van Oss _____

Wanda wil snel zien welke plaatsen minder dan 30 km van Oss afliggen.

Ze tekent op de kaart rondom Oss een cirkel met een straal van 30 km.

- Liggen de drie plaatsen uit opdracht 14 binnen de cirkel die Wanda heeft getekend?

CIRKEL, STRAAL EN DIAMETER

De grootte van een **cirkel** geef je aan met de **diameter** of de **straal**.

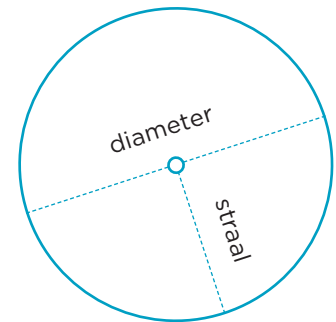
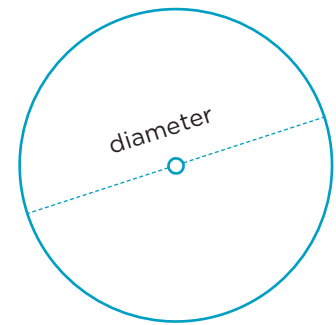
Bijvoorbeeld:

De zitting van de kruk heeft een **diameter** van 35 cm.

Deze plaatsen liggen binnen een **straal** van 30 km rond Oss.

In de afbeeldingen zie je de diameter en de straal van een cirkel.

De straal is de helft van de diameter.

Zie: Rekenkaart

OPDRACHT 15 - internet opdracht

Gebruik een kaart of routeplanner op internet.

Zoek de kortste rijafstand en de reistijd van Oss naar de drie plaatsen uit opdracht 14.

Van Oss naar ...	Afstand volgens de routeplanner	Reistijd volgens de routeplanner
	... km	... minuten
	... km	... minuten
	... km	... minuten

- Vergelijk de afstand die je hebt geschat in opdracht 14 met de afstand uit de routeplanner. Hoe komt het dat die verschillend zijn? Bespreek het samen.

OPDRACHT 16

Karel zegt:

'Ik kijk naar de reistijd om te bepalen of ik een klus aanneem. De afstand vind ik niet zo belangrijk.'

- Wat vind jij belangrijker: afstand of reistijd? Waarom?

Wanda krijgt een grote klus aangeboden, ze heeft dan een maand werk.

De klus is wel verder weg, namelijk op 50 kilometer afstand.

- Adviseer jij Wanda om deze klus aan te nemen? Bespreek het samen.

4. JE TARIEF BEPALEN

OPDRACHT 18

Als je voor jezelf begint, moet je bedenken welk bedrag de klanten gaan betalen. Dat noem je het tarief. Je bedenkt een bedrag per uur (het uurtarief) of een bedrag per product of klus.

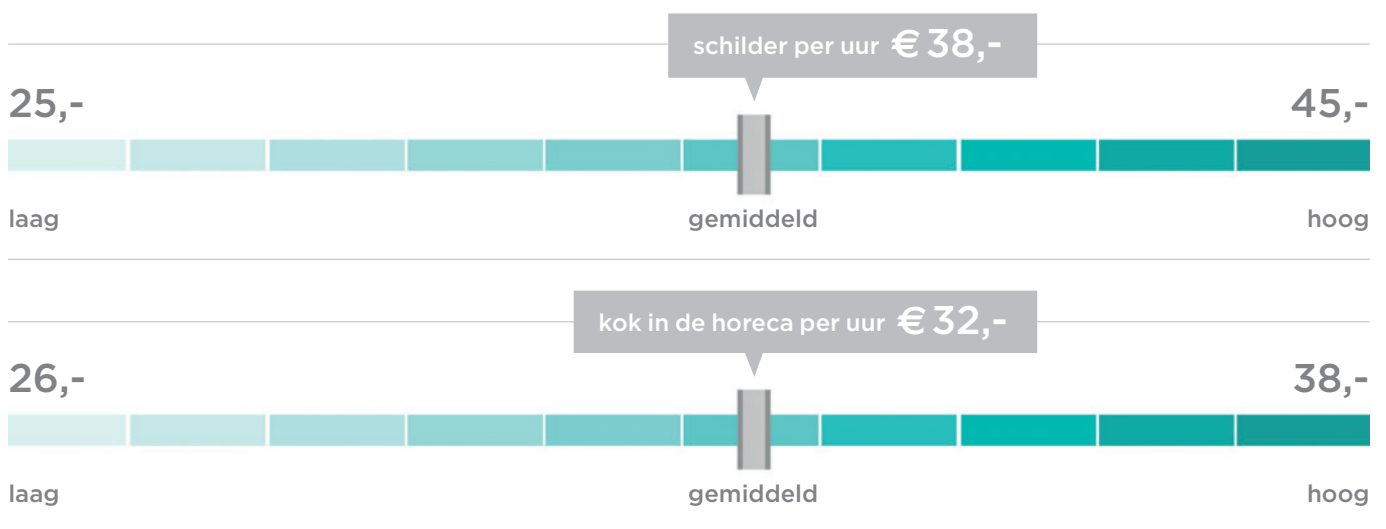
- Wat voor soort tarieven laten Ruud, Katy en Wanda hun klanten betalen?

		Uurtarief ja/nee	Bedrag per product ja/nee
Ruud	Hapjes		
Katy	Kleding		
Wanda	Schilderwerk		

OPDRACHT 19

Het uurtarief kan verschillen per persoon en per beroep.

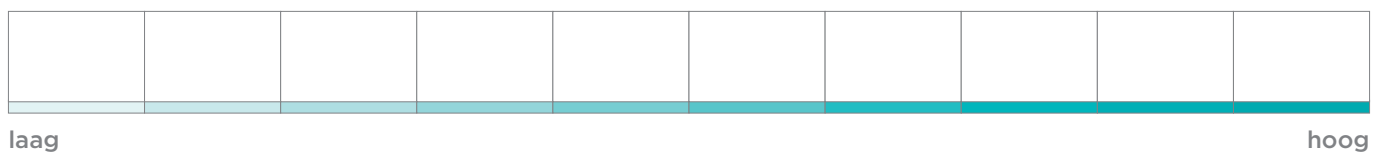
Hier zie je gemiddelde uurtarieven van een schilder en een kok.

- Waardoor kunnen deze tarieven verschillen?

De tarieven staan allebei in het midden van de strook, daardoor lijken ze hetzelfde.

- Zet de tarieven van de kok en de schilder in de strook hieronder, zodat je ze makkelijk kunt vergelijken.

Het gemiddelde uurtarief voor iemand die kleding maakt is €35,-.

- Zet dit ook in de strook hierboven.

OPDRACHT 22

Ruud maakt vaak hapjes met geitenkaas. Hiernaast zie je een overzicht van de kosten voor 12 geitenkaashapjes.

- Wat zijn de totale kosten?
_____
- Wat zijn de kosten per hapje?
_____
- Is het verstandig als Ruud zijn klanten deze prijs per hapje laat betalen? Bespreek het samen.

Nodig:	Prijs:
• pakje bladerdeeg	€ 0,99
• pakje geitenkaas (150 gram)	€ 2,10
• zakje pijnboompitjes	€ 2,50
• flesje honing	€ 2,00
• doosje eieren (6 stuks)	€ 0,89

OPDRACHT 23 – internet opdracht

Hier zie je de lijst met ingrediënten voor 50 gevulde champignons.

- Maak met behulp van internet een schatting van de prijs voor elk ingrediënt.

Ingrediënten (voor 50 stuks)	Nodig	Prijs
500 gram risotto	groot pak risottorijst	€ 1,50
50 middelgrote champignons		
10 eetlepels truffelolie		
200 gram Parmezaanse kaas		
200 ml witte wijn		
5 sjalotjes		
1250 ml groentebouillon		

- Wat zijn de kosten van alle ingrediënten bij elkaar? _____
- Wat zijn de kosten per hapje? _____
- Welke kosten moet Ruud nog meer verwerken in de prijs per hapje?
_____
_____
- Wat vind jij een goede prijs per hapje om aan de klant te vragen? _____

OPDRACHT 24

Het bedrag dat de klanten betalen noemen we de omzet.
 Van die omzet moet je belasting betalen.
 Dit soort belasting heet omzetbelasting.
 We noemen het ook btw.
 De btw is een vast percentage.
 De btw op eten en drinken is 9%.
 Hiernaast zie je een voorbeeld uit de prijslijst van Ruud.

Broodje rookworst

Rookworst, zuurkool, mosterd
 augurkblokje en wit broodje

prijs per persoon
 € 5,25 (excl. 9% btw)

- Wat betekent excl. 9% btw? _____
- Hoeveel kost het broodje rookworst met btw erbij ongeveer? _____

Een klant bestelt voor een feest 30 broodjes rookworst.

- Wat betaalt de klant hiervoor inclusief btw? _____

OPDRACHT 25

Katy maakt kinderkleding op maat.
 Hieronder zie je haar prijslijst zonder (exclusief) 21% btw.

- Bereken hoeveel haar klanten voor de kleding betalen inclusief btw.

	Prijs excl. btw	Prijs incl. btw
t-shirt kind	€ 15,00	
broek	€ 24,50	
jurkje	€ 29,95	
rok	€ 20,00	

Elise is een klant van Katy.

Zij zegt:

*'Ik schat altijd snel hoeveel de kleding met 21% btw erbij ongeveer kost.
 Dan deel ik de prijs exclusief btw door 5 en dat bedrag tel ik erbij op.'*

- Laat zien of de manier van Elise klopt.

- Waarom zetten Ruud en Katy de prijzen zonder btw op hun prijslijst?
 Wat denk je? Bespreek het samen.

OPDRACHT 30

Ruud maakt hapjes voor een vriend. Die vriend wil ook de wijn en frisdranken bij hem bestellen. Ruud maakt een offerte.

- Bekijk de offerte en bespreek samen de informatie die er op staat.

Offerte					
Voor	Frank ten Cate	Geldigheidsduur	1 week		
Offertenummer	35894	Leverdatum	11/8/2019		
Offertedatum	7 Juni 2019				
Artikelnummer	Omschrijving	Aantal	Prijs per stuk	Bedrag	btw
2020	Rode wijn; cabernet sauvignon	8	€ 25,00	€ 200,00	9%
2021	Witte wijn; chardonnay	8	€ 25,00	€ 200,00	9%
3032	Frisdrank; cola, sinas, 7-up	15	€ 2,20	€ 33,00	9%
3030	Vruchtensap; appelsap; jus d'orange	10	€ 2,10	€ 21,00	9%
4040	Hartige hapjes	200	€ 0,50	€ 100,00	21%
Subtotaal				€ 554,00	
Korting				€ -25,00	
btw bedrag 21%				€ 21,00	
btw bedrag 9%				€ 40,86	
Totaal				€ 590,86	
Voor akkoord					
Hapjes van Ruud		Frank ten Cate			
_____		_____			
HAPJES van RUUD					

- Hoeveel tijd zit er tussen de offerte en de leverdatum? _____
- Waarom zou die periode zo lang zijn? Bespreek het samen.

De klant klaagt over de offerte. Hij zegt:
'De btw klopt niet. De btw op eten is geen 21% maar 9%.'
De klant heeft gelijk.

- Pas het btw-bedrag op de offerte aan.

Ruud koopt de drank bij de groothandel. Als ondernemer betaal je daar veel minder. Ruud betaalt €11,75 (excl. btw) voor een fles wijn.

- Hoeveel winst maakt Ruud op één fles wijn? _____

OPDRACHT 31

Als het werk voor een klant klaar is, sturen Ruud, Katy en Wanda de rekening.
Dit noemen we de factuur.

- Heb jij weleens een factuur ontvangen? Waarvoor en van wie? Bespreek het samen.

Op een factuur staat onder andere het bedrag dat de klant moet betalen.

- Wat moet er nog meer op een factuur staan? Wat denk je? Bespreek het samen.

OPDRACHT 32

Katy gebruikt een invulformulier voor haar facturen.

Bekijk het formulier en bespreek wat er allemaal op een factuur staat.

FACTUUR

Naam Klant:	
Adres klant:	
Factuurdatum:	DD-MM-YYYY
Factuurnummer:	

Datum	Omschrijving	Aantal	Stuksprijs	btw	Bedrag excl. btw

btw	btw%	btw over	btw bedrag	Totaal excl. btw
0	0%			Totaal btw
1	9%			
2	21%			Totaal incl. Btw

Bedrijfsnaam:	T: 0000 - 00 0000	KvK nr: 0000000000
Adres:	M: 00 - 000 00 000	Btw nr: 0000000000
	E: info@uwbedrijf.nl	Rek nr: 0000000000

Gelieve het totaalbedrag binnen 30 dagen te voldoen op IBAN bankrekeningnummer: _____
t.n.v. _____ onder vermelding van het factuurnummer.

- Maak de factuur voor een klant van Katy.
De klant heeft besteld: een shirt (€15,- excl btw) en een jurkje (€29,95 excl. btw).
De verzendkosten zijn €5,95 excl. 21% btw.

TERUGKIJKEN

Blader nog eens door het boekje. Deze (reken)woorden heb je gezien.

- Bespreek elk woord dat je hebt geleerd.
- Geef een voorbeeld of maak een tekening.

Wat vond je moeilijk en wat vond je makkelijk?

Woord	Voorbeeld of tekening
verhouding, naar verhouding	
diameter, straal	
voorrijkosten	
tarief, uurtarief	
omzet	
btw	
exclusief (excl.)	
inclusief (incl.)	
offerte	
factuur	

INSTRUCTIE BEGELEIDER

2F R3 | Voor jezelf beginnen

WERKEN MET SUCCES!

VOORAF

Succes! Rekenen is bedoeld voor deelnemers die Nederlands kunnen spreken en lezen op niveau 1F.

Voor de boekjes op niveau Instroom is enige basale rekenkennis vereist. Het gaat om:

- Tellen tot en met 100 (en terug); ook in stappen van 10;
- Uitspreken van getallen (tot en met duizend en de duizendtallen);
- Vergelijken en ordenen van hele getallen;
- Vlot rekenen tot 20;
- Verdubbelen, halveren, keer 10, gedeeld door 10 met eenvoudige getallen;
- Herkennen en uitspreken van geldbedragen;
- Klokkijken (digitaal en analoog); alleen hele en halve uren.

KENMERKEN EN DIDACTIEK

Rekenen is in deze boekjes bedoeld als het leren omgaan met getallen, met maten en diagrammen in het dagelijks leven. Bij 'rekenen' denken mensen vaak aan het schoolvak op de basisschool. Het tempo waarin het rekenen daar geleerd moest worden, de eisen die daarbij gesteld werden, en de abstractie van sommige onderwerpen, hebben bij veel schoolverlaters en deelnemers aan rekencursussen geleid tot een zekere blokkade bij het zien van rekenopgaven. Ze hadden moeite met rekenen op school, vinden rekenen moeilijk en zijn bang dat ze het niet kunnen. De term rekenangst valt dan vaak. In deze rekenboekjes worden rekenbegrippen opnieuw geïntroduceerd vanuit betekenisvolle contexten en probleemsituaties. De aanwezige, soms fragmentarische kennis van de deelnemer zal in eerste instantie de aanpak die de deelnemer kiest sturen. Als begeleider probeert u zo dicht mogelijk aan te sluiten bij deze aanpak. Het praten over de aanpak en het reflecteren op andere aanpakken kan de deelnemer helpen om een volgende stap te zetten. Het kan dat de deelnemer het daarna efficiënter aanpakt. Een belangrijk doel van deze boekjes is om de deelnemer met meer zelfvertrouwen rekensituaties aan te pakken.

AANPAK OPDRACHTEN

Er zijn verschillende activiteiten, zoals:

- Verkennen en bespreken van de situatie vanuit de leestekst en foto(s);
- Bespreken van de aanpak met de deelnemer. Regelmatig ondersteund door aanpakken van anderen te laten zien, aangeduid met: 'zo doen zij het' (zie ook verderop);
- Bespreken van de resultaten van het schatten, meten of berekenen;
- Werken met de stukjes theorie (herkenbaar aan de blauwe kaders). Deze bieden zo nodig uitleg bij een rekenonderwerp;

- Inzetten van de rekenkaarten die extra uitleg en oefening bieden;
- Aanbieden van verwerkingsopdrachten;
- Werken met websites die passen bij het thema en bij de opdrachten in het boekje.

Maak het rekenen ook praktisch. Laat bijvoorbeeld deelnemers iets meten; laat ze bedragen betalen en teruggeven met (speel)geld. Zorg dat de benodigde materialen (zie p.24) beschikbaar zijn.

Stimuleer deelnemers om zoveel mogelijk gegevens van thuis, werk of dagelijkse activiteiten te gebruiken om mee te rekenen. Laat ze eigen materiaal meenemen naar de les. Denk aan: bankafschriften, plattegronden, folders, agenda, kassabonnen, werkrooster, formulieren etcetera.

Dit verhoogt de toepassingswaarde en kan ook motiverend werken. Stimuleer deelnemers ook om bepaalde vaardigheden te oefenen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het gepast betalen, het werken met verschillende maten en eenvoudige bewerkingen met getallen. Dit oefenen kan speels en vaak ook digitaal.

Elk boekje is opgezet vanuit een thema. Dat betekent dat er meerdere rekenonderwerpen in elk boekje aan bod zullen komen. Kijk met de deelnemer na een activiteit terug op de rekeninhoud en benoem de vaardigheid die aan de orde geweest is. Bij de aanwijzingen per opgave vindt u vaak suggesties voor passende activiteiten om te oefenen.

ZO DOEN ZIJ HET

Regelmatig vind je in de boekjes een opdracht met de titel: 'Zo doen zij het'. In zo'n opdracht worden verschillende manieren om het probleem (uit een vorige opdracht) op te lossen beschreven. Hierbij wordt vaak gebruik gemaakt van ondersteunende visuele rekenmodellen.

In deze opdrachten gaat er niet om dat elke deelnemer verschillende aanpakken leert, maar dat ze zien dat er 'meerdere wegen naar Rome leiden' en dat ieder (en dus ook zij) zijn eigen aanpak mag hebben. Het zien van oplossingen van anderen kan ook helpen om te reflecteren op de eigen aanpak.

Het is belangrijk dat je als begeleider de getoonde strategieën vooraf goed doorneemt en ze begrijpt. Vraag altijd eerst de deelnemer(s) zelf naar haar of zijn aanpak voor je je samen met de deelnemer(s) verdiept in de aanpakken van anderen.

THEMA EN REKENINHOUD

Het thema van dit boekje is Voor jezelf beginnen, met als vergezicht het starten van een eigen bedrijf als zzp'er. De rode draad in het boekje zijn 3 personae die elk een eigen bedrijfje starten. Zij doorlopen allemaal een aantal stappen (van plan maken tot factuur schrijven). Hun verhaal komt terug in de opdrachten, met aandacht voor allerlei rekenkundige aspecten, zoals plannen in de tijd, rekenen met korting en btw, inrichten van een werkplek, rekenen met reistijd en afstand, het bepalen van voorrijkosten en een uurtarief, het maken van offertes en facturen. Bespreek steeds eerst alle informatie in de afbeelding; dit kan interessante rekenvragen oproepen. Voor de bespreking is het handig de website van de Kamer van Koophandel (KvK) bij de hand te hebben. Andere handige materialen zijn: linaal, meetlint, schaar, passer, kassabonnen en facturen.

VOORUITKIJKEN

De afbeeldingen en de vragen zijn bedoeld om aan de praat te raken over het thema en om (voor)kennis te activeren. Het is belangrijk om dicht bij de ervaringen van deelnemer te blijven. Bespreek welke beroepen passen bij de afbeeldingen en vraag wat de deelnemer leuk lijkt en wat zij goed kan en of ze daarmee geld zou kunnen verdienen. Doet zij weleens iets voor anderen waarvoor ze betaald wordt? Bespreek ook het verschil tussen werken in loondienst (bij een baas) en voor jezelf. Vraag de deelnemers ook wat een eigen bedrijf starten te maken heeft met rekenen (in brede zin). U kunt altijd zelf andere vragen stellen en daarover praten. Neem samen de inhoudsopgave door en bepaal aan welke onderwerpen de deelnemer gaat werken en in welke volgorde.

1. EEN PLAN MAKEN

OPDRACHT 1 T/M 3

In de drie introductie opdrachten maken de deelnemers kennis met drie personen (zzp'ers) die centraal staan in dit boekje. Deelnemers gebruiken deze voorbeelden om na te denken over een eigen bedrijf. Wat zouden ze willen doen? bijverdienen of hoofdkomen? Ze schrijven een eigen verhaal.

De twee schema's (opdracht 2 en 3) laten zien wat er allemaal komt kijken bij het starten van een eigen bedrijf. De informatie komt van de Kamer van Koophandel www.kvk.nl. Het kan zijn dat dit te moeilijk is voor een deelnemer of te ver van ze afstaat. Sla dan deze twee opdrachten over en vertel zelf wat de kamer van koophandel is, gebruik bijvoorbeeld deze tekst: De Kamer van Koophandel geeft informatie aan en helpt iedereen die een eigen bedrijf heeft of een eigen bedrijf wil beginnen. Iedereen die een eigen bedrijf begint, moet naar de Kamer van Koophandel. Daar moet je het bedrijf inschrijven. Zonder inschrijving kan je geen eigen bedrijf beginnen. Bekijk eventueel de website en neem de schema's samen door. De taal is lastig, dus herformuleer de stappen waar nodig. In deze opdrachten zit geen rekenwerk.

Antwoorden:

- (1.) Eigen verhaal.
- (2.) Antwoorden kunnen verschillen. Meer informatie nodig bij bijvoorbeeld stappen 2, (3), 5, 6 en 8; rekenen

o.a. bij 3 en 6; Eerste stap bijv. markt verkennen, dan weet je of je kans maakt geld te gaan verdienen met je onderneming.

- (3). Sociale kant stap 1, 2, 4, 10; Financiële kant stap 3, ook 6 (en 7); Administratieve kant stap 5, 6, 7, 8, 9

OPDRACHT 4

Bespreek wat er komt kijken bij het verzorgen van hapjes. Bekijk en bespreek de stappen op pagina 5 (zie aanwijzingen bij 2 en 3). Voeg eventueel samen met de deelnemer stappen toe, zoals het herinrichten van de keuken. Het maken van het schema dwingt tot nadenken over opeenvolging van stappen en tijdsduur, maar dit is behoorlijk abstract. Als deze opdracht te lastig is kan die ook worden overgeslagen.

Antwoorden:

- Bijv. beginnen met het verkennen van de markt en/of zoeken van klanten en maken van een goed plan (inhoudelijk en financieel); 12 weken is kort; schema's verschillen.

OPDRACHT 5

Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-zzp>
Belangrijk zijn de notatie van grote getallen zoals 1,5 miljoen. Kan de deelnemer dit uitschrijven? De verhouding 6 op de 10 betekent: 6 van elke 10 zzp'ers is man en dus 4 van elke 10 is vrouw. Weet zij hoe je hiermee rekent? Dit kan met een verhoudingstabel.

Antwoorden:

- 0,6 miljoen of 600.000.

Berekening met verhoudingstabel

vrouw	4	2	6	0,6 miljoen
totaal	10	5	15	1,5 miljoen

Of rekenen met $\frac{4}{10}$ deel van 1.500.000 eerst $\frac{1}{10}$ deel nemen (dus delen door 10) en dan 4 keer.

- 60%.

Berekening met verhoudingstabel

zzp	1.500.000	150.000	300.000	900.000
%	100%	10%	20%	60%

Of zo: 9 op 15 is 3 op 5 is 6 op 10.

- Katy: extra's; Ruud: deel van inkomen 60%; Wanda hele inkomen.

2. MATERIALEN AANSCHAFFEN

OPDRACHT 6

Bekijk en bespreek de illustratie met de 'bakken'. Exact rekenen is niet nodig bij de 2e vraag; dit kan globaal (schatkend) met 'handige' afgeronde getallen. Zo zou je dat in een winkel ook doen. Bij de laatste vraag reken je 'naar verhouding' (zie opdracht 8).

Antwoorden:

- Bijv. linkerbak is $\frac{1}{1}$ 'GN' (gastro-norm), de ander $\frac{1}{2}$ GN. Ze zijn even hoog, maar de linker is 2x zo groot (9 l en 4,5 l)
- Hoogste korting in euro's op kleine bak.
- Ongeveer 20% Korting

Aanpak: schattend: korting 8 van 38 euro en 9 van 42 euro. Maak daarvan 8 van 40 (9 van 45) dat is delen door 5 dus 20%.

Rekenmachine: $8 : 38 = 0,211$ en $9 : 42 = 0,214$ beide ongeveer 21%.

- Je kunt het narekenen: 3 kost meer (€63 vs €60), maar is 'naar verhouding' goedkoper (per bak €21 of €30). Heb je er wel 3 nodig (ze nemen veel ruimte in)?

OPDRACHT 7

1/1 is de 'norm' (de gastronom). Vanuit die standaard ontstaan andere maten: twee keer zo groot is 2/1, de helft zo groot is 1/2. Je kunt ook anders verdelen (zie illustratie) en zo krijg je 'breuken'. Bespreek dit. Let op: 1/2 heeft een andere vorm dan 2/4. De vraag over de combinaties van bakken vraagt een redenering: 'past het?' en 'wat heb ik nodig'? De vragen zijn eenvoudig uit te breiden als de deelnemer dit aankan.

Antwoorden:

- 3 bakken van 1/6.
- Antwoorden verschillen, bijv. 1/3 en zes van 1/9 of twee van 1/4 en 3 van 1/6.

OPDRACHT 8 EN 9

Bespreek eerst de informatie over de bakjes. Dit kan al rekenvragen oproepen. Net als bij opdracht 6 gaat het over 'naar verhouding vergelijken'. In opdracht 9 staan twee voorbeeldberekeningen.

Antwoorden:

- Bijv. andere vorm, andere maten (ook inhoud), soms even lang of 'ongeveer even hoog'; andere prijs en andere aantallen.
- Zie opdracht 9

OPDRACHT 10 (EN 13)

Bekijk en bespreek de plattegrond, met de maten (ook van de meubels) en de schaal (5 cm = 1 m). Bij opdracht 10 gaat het om globaal kijken wat waar past, bij opdracht 13 tekenen ze meubels op schaal in de plattegrond.

Antwoorden:

- (10.) Bijv. werktafel en stoel naast de kledingkast, spiegel naast de boekenkast; verschillende spiegels op internet vergelijken.

OPDRACHT 11

Bespreek de tabel: wat doe je als je lichaamslengte niet voorkomt (bijv. 1,72)? Laat de deelnemers eventueel zelf de hoogte van de stoel en tafel opmeten waar ze nu zitten. Kloppen de hoogtes met de waarden voor hun lichaamslengte?

Antwoorden:

- Hoogtes (zitting en blad), misschien ook ooghoogte.
- 1,72 cm -> stoelzitting van 46 (of 46,5 of 47) en werkblad 69 (of 68).

OPDRACHT 12 EN 13

Laat deelnemers de zitting van de stoel waarop ze zitten opmeten (zie ook opdracht 11). Zorg bij opdracht 13 eventueel voor een lege plattegrond en losse plaatjes op schaal van de meubels (1 cm -> 20 cm). Van de stoel naar keuze en het werkblad maken de deelnemers deze zelf.

Antwoorden:

- (12.) Bijv. functie, maten, aantal sterren, 'zitcomfort'; de Twisteret heeft de grootste zitting (breed en diep); zal verschillen; Letten op goede zithoogte hangt af van haar lengte en van wat ze doet en of stoel in de kamer en bij werkblad past, prijs, etc.; keuze zal verschillen.
- (13.) Verschillende inrichtingen zijn mogelijk. Bureau op schaal: 6 x 4 cm.

3. NAAR JE KLANTEN TOE

OPDRACHT 14 T/M 16 EN UITLEG

Afstand schatten doe je 'hemelsbreed' (afpassen met schaallijn). Het tekenen van een cirkel om de 'actieradius' in beeld te brengen wordt veel gebruikt: 'binnen een straal van ...'. Zie uitleg op p.12. Laat de deelnemer zelf ook die cirkel tekenen.

Met GoogleMaps kun je zowel reistijd als afstand (over de weg) vinden. Bij de laatste 2 vragen van opdracht 15 gaat het om de argumenten.

Antwoorden:

- (14.) Bijv. Den Bosch (ca.20 km), Uden (ca.15 km); Nijmegen (ca.25 km) etc., die liggen binnen de cirkel.
- (15.) rijafstand is langer dan hemelsbreed;
- (16.) reistijd is belangrijk om op tijd te komen; diverse argumenten; advies zal verschillen.

OPDRACHT 17

Zet de regelmaat voor het vaste bedrag door: 10 km meer €5,- erbij. Met 30 cent per kilometer moet je heen en terug rekenen. Je komt dan onder de 50 km lager uit.

Antwoorden:

- Afhankelijk van de gekozen plaatsen; per km levert minder op, is goedkoper voor de klant.

4. JE TARIEF BEPALEN

OPDRACHT 18 EN 19

Deelnemers denken na over soorten tarieven (opdracht 18) en de hoogte van een uurtarief. Heeft de deelnemer zelf als klant of ondernemer hier ervaring mee en weet zij wat veel of weinig is? Bespreek dit en bekijk de voorbeelden. Bij opdracht 19 komt het begrip 'gemiddelde' voor. Stel vragen om de betekenis te verhelderen, bijvoorbeeld: als het gemiddelde tarief €35 per uur is, kan er dan iemand zijn die €75 per uur vraagt? Je kunt zeggen: 'de meesten vragen ongeveer dat gemiddelde'. Deelnemers maken zelf een nieuwe getallenlijn om alle tarieven te vergelijken. Ze kiezen handige waarden (laag en hoog) voor de uiteinden van de getallenlijn. Bron: <https://uurtarief.tips/>

Antwoorden:

- (18.) Ruud en Katy - waarschijnlijk per product, uurtarief kan ook; Wanda - uurtarief.
- (19.) Diverse redenen; de eigen strook kan bijv. van 30 tot 40 lopen in stappen van 2 en dan moeten 32, 35 en 38 op de juiste plek staan.

OPDRACHT 20 EN 21

Lees samen de tekst goed door. Bij opdracht 20 maakt het inderdaad uit of je het percentage neemt van het grotere of

kleinere bedrag. Bespreek dat hier regels voor zijn en dat je niet zomaar zelf mag bepalen hoe je rekent.

De situatie is vereenvoudigd zodat het rekenwerk niet te lastig is. In werkelijkheid spelen er natuurlijk ook andere aspecten mee. In beide opdracht kun je volstaan met schattend rekenen (afgeronde getallen).

Antwoorden:

- (20.) eerst de belasting eraf halen geeft €23 en als je eerst de kosten eraf haalt kom je uit op €24,50; voorbeeld: reken met €23,- overhouden per uur, dan 10 uur = 230 euro, 1 maand = 4 weken = €920,-; voor €1200 ca. 50 uur werken per maand, dus ca. 12 per week; nee, er zijn feestdagen en vakanties en misschien ook verlof en ziekte.
- (21.) 2 keer zoveel als bij opdracht 20, dus 24 uur per week.

OPDRACHT 22 EN 23

Deelnemers bereken de kosten per hapje en bepalen dan een passende prijs voor de klant. Laat deelnemers eerst schatten en dan precies rekenen. Bedenk bij opdracht 23 of je de kosten 'per verpakking' meerekent of alleen de kosten voor de hoeveelheid die wordt verbruikt (bijv. de prijs van een hele fles wijn gebruiken of omrekenen naar de kosten van 200 ml).

Antwoorden:

- (22.) Totaal €8,48; ca. 70 cent per hapje; nee, klant moet meer betalen, anders verdient Ruud niets bijv. € 1,50.
- (23.) antwoorden verschillen ca. €15,-; Rekenen met €15,- dan zijn de kosten per stuk €0,30; bijv. gas of elektriciteit, arbeid (kosten/uur) etc.; bijv. €1.

OPDRACHT 24 T/M 27 EN UITLEG

Btw komt veel voor in geldberekeningen. Bekijk eventueel samen met de deelnemer kassabonnen (of rekeningen) waar zowel het bedrag inclusief btw, exclusief btw en het btw-bedrag op staan. Bespreek ook de betekenis van inclusief en exclusief.

Laat deelnemers eerst schatten met 10% en 20%. Daarna kunnen ze precies rekenen met de rekenmachine. Bespreek de uitleg over 'terugrekenen' op pagina 18. In de strook is te zien dat btw ongeveer 1/6 deel is van de prijs inclusief btw.

Antwoorden:

- (24.) Zonder btw; ongeveer € 5,75; ongeveer €180.
Aanpak:
Schatten met 10% dat is ca.50 cent, dat erbij tellen. Of: terugrekenen naar 1% en dat keer 9 en dat erbij tellen. Voor 30 broodjes eerst rekenen naar 10 broodjes en dat bedrag x3 (ca. €60).
- (25.) T-shirt ca. €20 (€18,10) - broek ca. €30 (€29,65) - jurkje ca. €35 (€36,20) - rok ca. €24 (€24,20); Klopt 20% is 1/5 deel erbij; dan lijkt het goedkoper.
- (26.) €16,49 (via €95 - €78,51).
- (27.) €45,81 (via €263,95 - €218,14)

5. OFFERTE EN FACTUUR MAKEN

OPDRACHT 28 T/M 30

Bespreek hoe je als zzp'er aan klussen komt, bijvoorbeeld via Werkspot (bekijk eventueel de website) en bespreek ook wat een offerte is. Heeft de deelnemer die weleens gezien (of gemaakt)? Laat ze die eventueel meenemen. Laat deelnemers eerst zelf nadenken over wat er in een offerte moet staan (opdracht 28) en dan pas het voorbeeld bekijken op p. 20.

Maak bij opdracht 29 een schets van de kamer om de oppervlakte van de muren en plafond te schatten of te berekenen. Ga na of de deelnemer oppervlaktes kan berekenen. Gebruik zo nodig de rekenkaart(en) over oppervlakte.

Antwoorden:

- (28.) Schatting kan bijv. zijn: voorrijkosten (2x€20) - werktijd 16 uur x €40 = €640 - materiaalkosten (€100) - samen ca. €800 - BTW €160. Dus iets minder dan €1000.
- (29.) $2 \times €77,95 = € 155,90$.
Aanpak: plafond $6 \times 4 = 24 \text{ m}^2$ - lange muren $6 \times 2,5 \times 2 = 30 \text{ m}^2$ - korte muren $4 \times 2,5 \times 2 = 20 \text{ m}^2$ - samen ca. 70 m^2 (iets eraf gehaald vanwege deuren en raam). Dat kan met 1 emmer, voor 2 keer schilderen, dus 2 emmers Murol.
- (30.) iets meer dan 2 maanden; bijv. zodat de klant kan nadenken en vergelijken; €578,86 (21-9 = €12 minder); €13,25 winst (hij krijgt de BTW terug).

OPDRACHT 31 EN 32

Vraag deelnemers eigen facturen mee te nemen (31). Gebruik bij 32 de antwoorden van opdracht 25. Zet alle bedragen in de juiste rij en kolom.

Antwoorden:

- (31.) Totaalbedrag (incl BTW): €61,55.

COLOFON

De methode Succes! is een uitgave van Stichting Lezen & Schrijven.

Deze uitgave is ontwikkeld door Universiteit Utrecht in opdracht van en in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven. Met dank aan de Vrije Universiteit Amsterdam, afdeling VU-NT2.

Deze uitgave is onderdeel van het samenwerkingsprogramma Taal voor het Leven. Dit programma wordt aangeboden door Stichting Lezen & Schrijven en gefinancierd door de Rijksoverheid.

Fijn dat je Succes! Rekenen wilt gebruiken. Voor het begeleiden van deelnemers op basis van deze methode is een training voor vrijwilligers beschikbaar.

Kijk voor meer informatie op taalvoorhetleven.nl/succes.

Indien je (delen uit) deze uitgave wilt hergebruiken of kopiëren, werken we hier graag aan mee.

We vragen je dit vooraf af te stemmen met Stichting Lezen & Schrijven via info@lezenenschrijven.nl.

Augustus 2019 © Stichting Lezen & Schrijven, Den Haag

Met de boekjes van Succes! kun je beter leren lezen, spreken, schrijven en rekenen. Je leert ook beter omgaan met de computer en internet. Succes! is beschikbaar in drie niveaus. De methode bestaat uit een reeks boekjes rond situaties uit het dagelijks leven en werk. De boekjes kun je per niveau los gebruiken.

Ken je iemand die moeite heeft met lezen en schrijven of rekenen? Of ken je iemand die anderen graag wil helpen als taalvrijwilliger? Bel dan naar onderstaand telefoonnummer voor advies.

beter lezen en schrijven

 0800 023 44 44

www.taalvoorhetleven.nl